

Lexikal verbsemantik i tre dimensioner – en möjlig ingång till lexikografisk beskrivning?

Lisa Holm

Lunds universitet

I mitt föredrag ska jag tala om verbens lexikala semantik utifrån tre infallsvinklar: lexikal profil, aktionsart och semantiska roller. Lexikal profil ska förstås i Langackers bemärkelse och på så sätt att verb tillhör olika verklighetsdomäner och i dessa domäner genom sin lexikala profil bidrar med olika typer av betydelse. Verben *korsa* och *traska* tillhör båda domänen 'förflyttning', men de har inte samma profil: Verbet *korsa* anger riktning, verbet *traska* anger sätt. Verben *tappa* och *släppa* tillhör domänen 'handens greppförlust', men bara i det ena verbets profil ingår att handlingen är avsiktlig. I fråga om aktionsart presenterar jag en modell som vilar på en lång teoretisk tradition och applicerar den bland annat på verb som anger tillståndsövergångar, t.ex. *Hon lämnade rummet*. Jag visar att sådana verb vanligen inte preciserar det sätt som aktionen utförs på. Man kan lämna ett rum gående, krypande eller rullande. Med startpunkt i tillståndsövergångarna argumenterar jag för att "preciserad kroppslig involvering" (PKI) är en central semantisk egenskap som vissa verb har, andra inte. Även verb som syftar på sådant som vi självklart uppfattar som fysiska aktiviteter, t.ex. *leka* och *baka*, kan sakna PKI. Man kan använda kroppen på många olika sätt när man leker eller bakar, och verben preciserar inte hur. Men om någon *springer* eller *hostar* så anges mera exakt vad subjektreferenten gör med sin kropp. PKI-egenskapen kan vara graderad. Verbet *simma* anger att någons kropp är involverad i förflyttning i vatten; verbet *crawla* anger samma sak med högre grad av precision. Till sist säger jag något om hur "preciserad kroppslig involvering" också är en faktor när man analyserar verbroller. Syftet med mitt föredrag är inte att säga hur man ska beskriva verb i ordböcker utan visa hur man skulle kunna analysera dem inför en sådan beskrivning.